

Музычная культура Беларусі ў сістэме дадатковай музычнай адукацыі расійскіх школьнікаў

Тагільцава Н. Р.*, Петрачкоў К. У.***, Багданава Т. С.***

*Уральскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт, Екацярынбург,

**Муніцыпальная аўтаномная агульнаадукацыйная ўстанова сярэдняй агульнаадукацыйнай школы № 32, Екацярынбург,

***Установа адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя М. Танка", Мінск

Артыкул прысвечаны аналізу магчымасцей выкарыстання прыкладаў музычнай культуры Беларусі ў працэсе музычнай адукацыі школьнікаў Расіі. Аўтары паставілі мэту распаўсюдзіць праект па азнамленні расійскіх школьнікаў з музычнай культурай Беларусі, які ўключае не толькі знаёмства дзяцей з пэўным музычным матэрыялам на ўроках музыкі і пазакласных занятках праз яго ўспрыняццё і абмеркаванне, але і актыўнае стымуляванне вучняў на стварэнне самастойных асабістых творчых праектаў. У дадзенай працы разглядаюцца ідэі беларускіх музычных педагогаў аб неабходнасці ўвядзення асобна арыентаванай тэхналогіі ў працэс музычнай адукацыі школьнікаў. Аўтарамі абгрунтаваны і спосабы ўключэння такой тэхналогіі: увядзенне інфармацыйных тэхналогій у працэс падрыхтоўкі праектаў на пазакласных музычных мерапрыемствах і ў самастойнай дзейнасці навучэнцаў; ўключэнне сучасных метадаў, якія стымулююць дзяцей на пошук вызначаных форм і зместу творчых праектаў; азнамленне на ўроках музыкі і пазакласных музычных занятках з рознымі відамі, кірункамі і жанрамі беларускай музычнай культуры.

Ключавыя словы: музычная культура Беларусі, дадатковая музычная адукацыя, асобна арыентаваная тэхналогія, навучэнцы асноўнай школы.

(Искусство и культура. – 2017. – № 4 (28). – С. 106–110)

Musical Culture of Belarus in the System of Music Education of Russian Schoolchildren

Tagiltseva N. G.*, Petrachkov K. V.**, Bogdanova T. S.***

*Ural State Pedagogical University, Yekaterinburg,

** MEI ACS № 32 of the City of Yekaterinburg, Yekaterinburg

*** Educational Establishment "Belarusian State M. Tank University", Minsk

The article discusses the possible inclusion of examples of the musical culture of Belarus in the music education of pupils of Russia. The purpose of the article was to present the project to familiarize students with the Russian musical culture of Belarus, which includes not only educating children about certain musical material in music lessons and extracurricular activities through his perception and discussion, but also actively encouraging them to create an independent personal creative projects. The article discusses the idea of the Belarusian music educators about the necessity of the introduction of personally oriented technology in the process of musical education of schoolchildren. Substantiate the ways of incorporating such technology: the introduction of information technologies in the process of preparation of projects for extra-curricular musical activities and independent activities of pupils; the inclusion of modern methods that stimulate children to search for specific forms and content of creative projects; introduction to music lessons and extra-curricular music classes with different types, directions and genres of the Belarusian musical culture.

Key words: musical culture of Belarus, additional musical education, personality-oriented technology, students in primary school.

(Art and Cultur. – 2017. – № 4 (28). – P. 106–110)

У 70-гадах XX стагоддзя ў існуючай на той час праграме «Музыка», што была створана калектывам аўтараў пад кіраўніцтвам Д. Б. Кабалеўскага [1], выразна сфармулявана асноўная мэта школьнай музычнай адукацыі – выхаванне музычнай культуры як часткі духоўнай культуры дзіцяці. З таго часу

мінула амаль 50 гадоў, але гэта мэта і сёння з'яўляецца надзвычай актуальнай для сістэмы агульнай музычнай адукацыі.

Мэта артыкула – разгледзець спосабы ўвядзення асобна арыентаванай тэхналогіі ў працэс азнамлення расійскіх школьнікаў з музычнай культурай Беларусі.

Адрас для карэспандэнцыі: e-mail: musis52nt@mail.ru – Н. Р. Тагільцава

Сувязь расійскай музычнай культуры з іншымі музычнымі культурамі суседніх краін. Матэрыялам дадзенага артыкула з'яўляюцца адукацыйныя праграмы па музыцы, распрацаваныя калектывам аўтараў пад кіраўніцтвам Д. Б. Кабалеўскага, а таксама А. Д. Крыцкай, Г. П. Сяргеевай, Т. С. Шмагінай. Метадам даследавання з'явіўся аналіз дадзеных праграм і метадычных рэкамендацый [2], абагульненне матэрыялу, які злучаны з беларускай музычнай культурай. Аналіз шматлікіх праграм, падручнікаў па музыцы, метадычных матэрыялаў як у Расійскай Федэрацыі, так і ў іншых былых рэспубліках СССР, у тым ліку і ў Рэспубліцы Беларусь, дазваляюць казаць пра тое, што ў тых ці іншых інтэрпрэтацыях, фармулёўкі гэтай мэты з'яўляюцца ўвесь час. Яе змест знаходзіцца ў розных дзяржаўных дакументах (у стандартах адукацыі), у сучасных падручніках па музыцы, у сур'ёзных навуковых даследаваннях і метадычных распрацоўках да заняткаў.

Калі звярнуцца да паняцця «музычная культура» і разгледзець яго ў рэчышчы агульнапрынятых азначэнняў, існуючых у шматлікіх навуковых выданнях, то відавочна: музычная культура можа быць разгледжана з пазіцыі сацыяму і асобнага індывіду. Таму даследчыкі вылучаюць музычную культуру грамадства і музычную культуру асобы. Гэтыя дзве культуры цесна ўзаемазвязаны. У інтэрпрэтацыі М. С. Кагана дадзеная ўзаемасувязь выглядае наступным чынам: культура грамадства ўяўляе сабою «сукупны спосаб і прадукт мастацкай дзейнасці людзей» [3, с. 242], а яе функцыянаванне «забяспечвае мастацкае жыццё грамадства, а таксама актыўнае фарміраванне свядомасці членаў гэтага грамадства» [3, с. 259].

У музычна-педагагічнай канцэпцыі Д. Б. Кабалеўскага, як адзначаюць Э. Б. Абдулін і А. У. Мікалаева, адным з галоўных прынцыпаў музычнай адукацыі з'яўляецца «ўвядзенне навучэнцаў у свет вялікага музычнага мастацтва» [4, с. 64], якое прадугледжвае засваенне школьнікамі каштоўнасцей класічнага, народнага, сучаснага музычнага мастацтва, якое ўключае ў сябе разнастайнасць стыляў, жанраў, напрамкаў і форм [4]. Менавіта такое засваенне вучнем музычнага мастацтва, як сукупнага прадукту дзейнасці кампазітараў розных нацыянальнасцей, гістарычных эпох, чыя творчасць уключае пэўныя стылі, жанры і кірункі, дае магчымасць сфарміраваць яго асабістую музычную культуру.

У праграме па музыцы, якая на практыцы рэалізуе палажэнні музычна-педагагічнай канцэпцыі Д. Б. Кабалеўскага, ужо ў тэмах малодшых класаў агульнаадукацыйнай школы

шырока прадстаўлены розныя магчымасці для азнаямлення навучэнцаў з узорами музычных культур розных народаў. Такія тэмы як «Паміж музыкай майго народа і музыкай іншых народаў маёй краіны няма пераадольных межаў», ці «Паміж музыкай розных народаў свету няма пераадольных межаў» скіраваны на арганічнае спалучэнне ўзораў розных музычных культур: народнай і кампазітарскай музыкі, азнаямленне з якімі і стварае трывалую базу для музычнай культуры кожнага навучэнца. У гэтых тэмах адной з асноўных метадычных ідэй была і тая, якая «выводзіла» кожнага вучня на ўсведамленне блізкасці рускай музычнай культуры і музычных культур іншых народаў.

Прыкладамі такой блізкасці музычных культур служылі ўзоры рускай, украінскай і беларускай музыкі. Калектыў аўтараў пад кіраўніцтвам Д. Б. Кабалеўскага ў прадмове да праграмы па музыцы адзначаў, што «бліжэй усяго да рускай музыкі музыка ўкраінская і музыка беларуская. Шмат агульнага паміж мовамі гэтых народаў» [1, с. 92]. Прыклады роднасці інтанацый рускай і ўкраінскай музыкі прыводзіліся аўтарамі праграмы па аналогіі з украінскай народнай песняй «Вяснянка» і фіналам першага канцэрта для фартэпіяна з аркестрам П. І. Чайкоўскага.

Не засталася без увагі беларуская музыка. Беларуская народная песня «Перапёлачка», што вывучаецца першакласнікамі ў выкананні цымбалаў, прадстаўлялася вучням трэцяга класа ўжо ў інструментальным выкананні. Дзеці, якія вучацца ў пачатковай школе, маглі пазнаёміцца і з іншымі прыкладамі беларускай народнай музычнай культуры, праслухоўваючы песню-танец «Бульба» і развучваючы лірычную песню «Рэчанька». У асноўнай школе ў тэме «Што стала б з літаратурай, калі б не было музыкі?» ўключалася беларуская казка «Музыка-чарадзея», пад канец якой гучала «Мелодыя» беларускага кампазітара М. І. Аладава. Інакш кажучы, тая ці іншая тэма праграмы дазваляла дзецям знаёміцца з прыкладамі беларускай музычнай культуры.

Разгледзем тыя магчымасці, якія ёсць сёння ў расійскіх школьнікаў для азнаямлення з музычнай культурай беларускага народа. Звернемся да метадычнага дапаможніка праграмы па музыцы, які распрацаваны А. Д. Крыцкай, Г. П. Сяргеевай, Т. С. Шмагінай [2]. Адзначым, што гэта праграма адпавядае патрабаванням Федэральнага дзяржаўнага адукацыйнага стандарту асноўнай агульнай адукацыі (далей – ФДАС ААА), па якім у наш час працуюць усе школы Расійскай

Федэрацыі. Гэтак жа, як і ў праграме, распрацаванай калектывам аўтараў пад кіраўніцтвам Д. Б. Кабалеўскага, прыгаданыя вышэй аўтары даюць магчымасць для азнаямлення навучэнцаў з беларускай музыкай у асноўнай школе пасрэдніцтвам рэалізацыі такой тэмы як “Гары, гары ясна, абы не згасла”. Эпіграфам да якой з’яўляюцца словы: “На свеце кожнае імгненне мелодый народзіцца”. І хоць гэта тэма паказвае магчымасці музыкі розных народаў, у прыватнасці, блізкасць па змесце, эмацыйным тоне і ўвасабленні рознай народнай музыкі ў кампазітарскай творчасці, але і ў гэтай тэме ў якасці прыкладаў аўтары праграмы выкарыстаюць тую ж беларускую казку, што ў праграме 80-х гадоў – “Музыка-чарадзеі” і тую ж народную беларускую песню “Рэчанька”, якая параўноўваецца з песнямі іншых народаў. У якасці дадатковага музычнага матэрыялу аўтарамі праграмы прапануецца навучэнцам беларуская народная песня “Бульба”.

Такім чынам, з аднаго боку, азнаямленне з узорамі беларускай музычнай культуры роднага рускаму славянскага народу ў праграме ёсць, аднак, з іншага боку – ў праграме выкарыстоўваюцца тыя ж творы, што і ў праграме 80-х гадоў. Дадзеная праблема, вылучаная намі падчас аналізу двух расійскіх школьных праграм па музыцы, выклікае неабходнасць яе рашэння, падчас рэалізацыі ў сістэме дадатковай музычнай адукацыі.

Пісьмовае анкетаванне навучэнцаў. З’яўленне дадзенага артыкула было выклікана праблемамі, якія выявіліся ў выніку пісьмовага апытвання навучэнцаў асноўнай школы, а, менавіта вучняў чацвёртых класаў школы № 32 з паглыбленым вывучэннем асобных прадметаў (прадметаў мастацка-эстэтычнага цыкла) горада Екацярынбурга Расійскай Федэрацыі. Дадзенае пісьмовае апытванне праводзілася студэнтамі Уральскага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта, якія праходзілі педагагічную практыку ў дадзенай школе. Мэта дадзенага апытвання – выяўленне тых ведаў пра музыку, якія былі засвоены вучнямі падчас навучання ў чацвёртым класе. У пытаннях, што прапанаваліся школьнікам, былі тыя, якія давалі магчымасць настаўніку і студэнтам-практыкантам выявіць веды навучэнцаў пра музычную культуру славянскіх народаў. Пісьмовае апытванне праводзілася пад канец навучальнага года.

Атрыманыя вынікі былі наступнымі. Больш за 80% навучэнцаў назвалі ўкраінскую народную песню “Вяснянка”, якая была выкарыстана П. І. Чайкоўскім у фінале першага канцэрта для фартэпіяна з аркестрам. Казку “Музыка-чарадзеі” назвалі 78% навучэнцаў:

з іх адносілі да беларускай – толькі 27%, да ўкраінскай культуры – астатнія 51% школьнікаў. 22% навучэнцаў пра гэту казку ў сваіх пісьмовых адказах не ўзгадалі. Пра беларускую народную песню “Рэчанька” ўспомнілі каля 70% чацвёртакласнікаў. А знакамітую беларускую танец-песню “Бульба” назвалі толькі 15% навучэнцаў, і 10% з іх палічылі гэту музыку ўкраінскай народнай. Варта адзначыць, што ў падручніку “Музыка” для 4-х класаў аўтары ўказваюць на прыналежнасць пэўнага ўзору народнай музыкі да той ці іншай культуры. Гэта сведчыць пра тое, што, напэўна, самімі настаўнікамі (гэта былі студэнты-практыканты) не надавалася належнай увагі пытанням, разгледжаным аўтарам падручніка.

У якасці станоўчай тэндэнцыі, якая выявілася ў выніку апытвання, трэба назваць і пералік тых беларускіх песень, што былі названы дзецьмі, дзякуючы іх бацькам (на што ўказалі 12% вучняў). Сярод іх песні, што выконваюцца беларускім ансамблем “Песняры”, а, менавіта, “Белоруссия”, “Александрына”. А песню “Касіў Ясь канюшыну”, як адзначылі дзеці, яны ўспомнілі дзякуючы вядомаму мультфільму “Ну, погоди!”.

Атрыманыя вынікі апытвання падштрыхнулі аўтараў дадзенага артыкула, настаўніка музыкі, класных кіраўнікоў школы № 32 горада Екацярынбурга на стварэнне праекта пра музычную культуру Беларусі, што рэалізуецца ў сістэме дадатковай музычнай адукацыі. Актуальнай стала распрацоўка зместу праекта па азнаямленні расійскіх школьнікаў з музычнай культурай Беларусі.

Праект “Азнаямленне навучэнцаў з беларускай музычнай культурай”. Мэта праекта. Падчас праектавання зместу плана дадатковай школьнай музычнай адукацыі школьнікаў у 2017/2018 навучальным годзе, аўтары абапіраліся на атрыманыя вынікі апытання навучэнцаў і імкнуліся да шырокага азнаямлення школьнікаў з музычнай культурай славянскіх народаў і, ў тым ліку, з беларускай. Такім чынам, спосабам рэалізацыі дадзенага плана выступіў праект “Азнаямленне навучэнцаў з беларускай музычнай культурай”, які прызначаецца для вучняў асноўнай школы № 32 горада Екацярынбурга. У музычных класах гэтай школы кожны вучань атрымае магчымасць навучання па праграме дзіцячай музычнай школы. Менавіта для гэтых дзяцей і быў падрыхтаваны названы праект, мэтай якога было азнаямленне расійскіх школьнікаў з музычнай культурай беларускага народа.

Асобасна арыентаваная тэхналогія ў музычнай адукацыі. Распрацоўка дадзенага праекта запатрабавала рашэння некалькіх задач, у тым

ліку, і азнаямленне з навуковымі і навукова-метадычнымі працамі беларускіх даследчыкаў. Азнаямленне з навукова-метадычнымі працамі беларускіх аўтараў (Т. С. Багданава, С. А. Карташоў, Ю. С. Сусед-Вілічынская, І. А. Шарапава і інш.) [5–7] дазволіла вылучыць прыярытэтную тэхналогію ў арганізацыі музычнай адукацыі школьнікаў – асобасна арыентаваную. Аўтары праекта сканцэнтраваліся на выяўленні гэтай найбольш эфектыўнай тэхналогіі для яго стварэння; на вызначэнні спосабаў рэалізацыі дадзенай тэхналогіі ў практыцы працы расійскіх школ; на знаходжанні пэўнага музычнага матэрыялу, які будзе цікавы дзецям. Асобасна арыентаваная тэхналогія дае магчымасць “фарміраваць у навучэнцаў патрэбы і ўменні ў музычнай самаадукацыі і самавыхаванні” [7, с. 107].

Абапіраючыся на ідэю, што асобасна арыентаваная тэхналогія спрыяе самаадукацыі навучэнцаў, быў распрацаваны такі кірунак у рэалізацыі мэты праекта, як самастойнае стварэнне навучэнцамі (ці групай навучэнцаў) уласных невялікіх праектаў, якія яны маглі б дэманстраваць на ўроках музыкі ў школе, на пазакласных занятках у пачатковай школе і, нават, у падшэфных школе дзіцячых садах. Менавіта таму настаўнік музыкі, класны кіраўнік, студэнты-практыканты павінны былі выбраць для дэманстрацыі школьнікам музычны матэрыял, які іх зацікавіць. Вядома, што інтарэсы вучняў малодшых класаў (дзеці ў 2017/2018 навучальным годзе ўжо будуць з’яўляцца навучэнцамі пятага класа асноўнай школы) вельмі разнастайныя. Адны аддаюць перавагу эстраднай, іншыя – класічнай музыцы, трэція – народнай ці рок-музыцы і г. д. Такім чынам, мэта праекта “Азнаямленне з музычнай культурай Беларусі” павінна быць рэалізавана не толькі падчас прапанавання дзецям вызначанага музычнага матэрыялу настаўнікам (студэнтам-практыкантам), але і стварэння навучэнцамі самастойных творчых праектаў, тэматыка якіх будзе выбірацца вучнямі ці групай дзяцей, зыходзячы з асабістых інтарэсаў.

Спосабы рэалізацыі асобасна арыентаванай тэхналогіі. Для рэалізацыі асобасна арыентаванай тэхналогіі трэба было выпрацаваць пэўныя спосабы, якія б дазвалялі зрабіць дадзены працэс паспяховым:

- увядзенне інфармацыйных тэхналогій у працэс падрыхтоўкі праектаў на пазакласных музычных імпрэзах і ў самастойнай дзейнасці дзяцей;

- ўключэнне сучасных метадаў, якія будуць стымуляваць дзяцей на пошук вызначаных формаў і зместу творчых праектаў;

- азнаямленне на ўроках музыкі і пазакласных музычных занятках з рознымі відамі, кірункамі і жанрамі беларускай музычнай культуры.

Першы спосаб прадугледжвае азнаямленне навучэнцаў з рознымі ўзорамі стварэння музычных праектаў з выкарыстаннем інфармацыйных тэхналогій, якія ў наш час шырока ўкараняюцца ў сістэму музычнай адукацыі дзяцей і юнацтва ў Расіі [8]. Навучэнцам будзе прапанавана азнаямленне з рознымі сайтамі, электроннымі музычнымі энцыклапедыямі і слоўнікамі, што дазволіць выкарыстанне музычнага і музыказнаўчага матэрыялу аб музычнай культуры Беларусі. Дзецям, у залежнасці ад узроўню валодання камп’ютарам, а таксама ў адпаведнасці з асабістымі музычнымі перавагамі будзе прапанавана стварэнне наступных музычных праектаў: даклад з музычнымі ўстаўкамі – прыкладамі пра народную і кампазітарскую творчасць у Беларусі; прэзентацыі з музыказнаўчай ці музычна-гістарычнай інфармацыяй; цыкл музычных твораў (электронная фона-хрэстаматыя), уключаючы камментары да дадзеных музычных твораў; а таксама агучаная музычнымі фрагментамі беларуская народная казка.

Другім спосабам рэалізацыі асобасна арыентаванай тэхналогіі будзе з’яўляцца ўключэнне сучасных метадаў, якія стымулююць дзяцей на пошук вызначаных формаў і зместу творчых праектаў па беларускай музычнай культуры. На пазакласных музычных занятках, на ўроках музыкі настаўнік і студэнты-практыканты маюць магчымасць уводзіць квесты па славянскай народнай музычнай культуры, калі навучэнцы будуць ажыццяўляць пошукі адказаў на пытанні і заданні квеста. На ўроках музыкі і на пазакласных занятках будзе прымяняцца метада “незавершаныя сказы” па назвах музычных твораў, слоў песень беларускіх кампазітараў, па назвах беларускіх народных музычных інструментаў.

У цяперашні час для распрацоўкі навучальнага плана дадатковай школьнай музычнай адукацыі (па якой ідзе навучанне ў школе № 32 горада Екацярынбурга) трэба было вызначыць прыярытэтныя кірункі і напрамкі такога віду адукацыі. Разгляд магчымых кірункаў на сумесным абмеркаванні педагогаў школы і выкладчыкаў Уральскага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта прывялі ў выніку да адзінай думкі аб неабходнасці азнаямлення школьнікаў з музычнай культурай славянскіх народаў і, у тым ліку, з беларускай.

Спосабам рэалізацыі дадзенага плана выступіў праект “Азнаямленне навучэнцаў з

беларускай музычнай культуры”, які прызначаецца для вучняў асноўнай школы. Адзначым, што школа № 32 горада Екацярынбурга з’яўляецца адукацыйнай установай з паглыбленым вывучэннем асобных прадметаў (галоўным чынам, музычна-эстэтычнага напямку). У музычных класах кожны навучэнец абавязкова атрымае яшчэ і пасведчанне аб заканчэнні музычнай школы. Такім чынам, яшчэ раз падкрэслім, што менавіта для гэтых вучняў намі і быў распрацаваны названы праект.

Магчымая тэматыка заняткаў. Для фарміравання ў навучэнцаў асноўнай школы зацікаўленасці да беларускай музычнай культуры на ўроках музыкі мяркуецца ўвядзенне дадатковага музычнага матэрыялу: “Беларускія танцы” І. І. Жыновіча ў розных варыянтах выканання (дуэт цымбалы, фартэпіяна; цымбалы-саліст, фартэпіяна), “Праменад” В. М. Капыцько (музычны твор для струннага аркестра і флейты), “Мелодыя” М. І. Аладава (музычны твор для скрыпкі), песні І. М. Лучанка, Э. С. Ханка, дзіцячыя песні Я. Я. Касалапава. Таксама вучням можна прапанаваць агучыць з дапамогай камп’ютарных тэхналогій такія беларускія народныя казкі, як “Чароўная дудка”, “Стары бацька”, “Два Маразы” і іншыя (папярэдне адшукаўшы іх на сайтах Інтэрнэту). Для дзяцей, якія не здолелі выбраць тэму для індывідуальнага праекта, будзе прапанавана наступная тэматыка:

- руская і беларуская народныя песні: агульнае і адметнае;
- цымбалы – народны беларускі музычны інструмент;
- песні сучасных беларускіх кампазітараў на расійскай сцэне;
- вакальна-інструментальныя ансамблі Беларусі: гісторыя і сучаснасць;
- беларуская народная казка ў музычным афармленні;
- У. Мулявін – вядомы беларускі кампазітар з уральскімі каранямі;

Увядзенне інфармацыйных тэхналогій у сістэму музычнай адукацыі [8] дазволіць навучэнцам ажыццяўляць пошук па стварэнні культурных праектаў, якія прызначаны вучням малодшых класаў, дашкольнікам, якія наведваюць групы развіцця ў школе № 32 горада Екацярынбурга, а таксама дашкольнікам, якія наведваюць дзіцячыя сады, з якімі ў названай школе ёсць дамовы для супрацоўніцтва. Агучаныя беларускія казкі будуць служыць для стварэння школьнікамі асноўнай школы квестаў для дзяцей, якія вучацца ў малодшых класах, а таксама і для дашкольнікаў.

Заклучэнне. Фарміраванне музычнай культуры расійскіх школьнікаў

агульнаадукацыйнай школы не можа не ўключаць узоры музычнай культуры той дзяржавы, з якой мяжуе Расія, той музычнай культуры, якая мае адны славянскія карані ў гісторыі развіцця. Рэспубліка Беларусь з’яўляецца краінай, чые культурныя традыцыі шануюцца грамадзянамі Расіі. Ва Уральскім рэгіёне жыхары маюць шмат сваякоў і знаёмых у Беларусі. На Урале з задавальненнем спяваюць песні беларускіх кампазітараў. Так, напрыклад, кіраўнік вядомага на ўвесь свет беларускага ансамбля “Песняры” Уладзімір Мулявін нарадзіўся ў нашым горадзе, вучыўся ў Свардлоўскім музычным вучылішчы імя П. І. Чайкоўскага. Помнік гэтаму выдатнаму кампазітару і музыканту ўстаноўлены ў самым цэнтры горада Екацярынбурга, на беразе ракі, у самым людным месцы.

Прыкладаў узаема сувязі паміж беларускім і рускім народам можна прывесці яшчэ шмат. Аднак, на вялікі жаль, у Расіі, у наш час не так проста сёння знайсці творы беларускіх кампазітараў у нотных крамах, а ў крамах, што прадаюць кампакт-дыскі зусім не знайсці творы сучасных беларускіх кампазітараў-класікаў... І ўсё ж праект “Азнямленне навучэнцаў з беларускай музычнай культурай”, у аснове якога будзе пакладзена распрацоўка індывідуальных творчых праектаў навучэнцаў асноўнай школы, дазволіць пашырыць іх уяўленні аб такой блізкай да рускай музычнай культуры краіне, як Беларусь.

ЛІТАРАТУРА

1. Праграма па прадмету “Музыка” для агульнаадукацыйнай школы. 1–3 класы. – М.: Асвета, 1980. – 111 с.
2. Крыцкая, А. Д. Методыка працы з падручнікам “Музыка”. 1–4 класы / А. Д. Крыцкая, Г. П. Сяргеева, Т. С. Шамина. – М.: Асвета, 2012. – 177 с.
3. Каган, М. С. Філасофія культуры / М. С. Каган. – СПб., 1996. – 415 с.
4. Абдулін, Э. Б. Тэорыя музычнай адукацыі: навук. дапаможнік для студ. выш. пед. навук. устаноў / Э. Б. Абдулін, А. У. Мікалаева. – М.: Выдавецкі цэнтр «Акадэмія», 2004. – 336 с.
5. Багданава, Т. С. Мастацка-педагагічная адукацыя ў вышэйшых навучальных установах Рэспублікі Беларусь (аналіз педагагічнага вопыту) / Т. С. Багданава // Актуальныя праблемы мастацкай адукацыі ў ДШМ. – Екацярынбург: УрГПУ, 2011. – С. 11–20.
6. Карташоў, С. А. Навучальна-метадычнае забеспячэнне тэмы “Музычная культура Беларусі” ў рамках выкладання прадмета “Музыка” / С. А. Карташоў, Ю. С. Сусед-Вілічынская, І. А. Шарапава // Навука – адукацыя, вытворчасці, эканоміцы: матэрыялы XXII(69) Рэгіянальнай навук.-практ. канф. выкладчыкаў, навуковых супрацоўнікаў і аспірантаў, Віцебск, 9–10 лютага 2017 г.: у 2 т. – Віцебск: ВДУ імя П. М. Машэрава, 2017. – Т. 2. – С. 140–142.
7. Сусед-Вілічынская, Ю. С. Прынцыпы і ўмовы рэалізацыі асобна арыентаванай тэхналогіі музычнай адукацыі навучэнцаў гімназіі / Ю. С. Сусед-Вілічынская // Весн. Віцеб. ун-та. – Віцебск: ВДУ імя П. М. Машэрава, 2011. – № 3 (63). – С. 103–107.
8. Тагільцова, Н. Р., Інфармацыйныя тэхналогіі ў прафесійнай дзейнасці педагога дадатковай адукацыі / Н. Р. Тагільцова, Е. А. Прысяжная // Муніцыпальная адукацыя: інавацыі і эксперымент, 2016. – № 6. – С. 12–16.

Паступіў у рэдакцыю 17.07.2017 г.